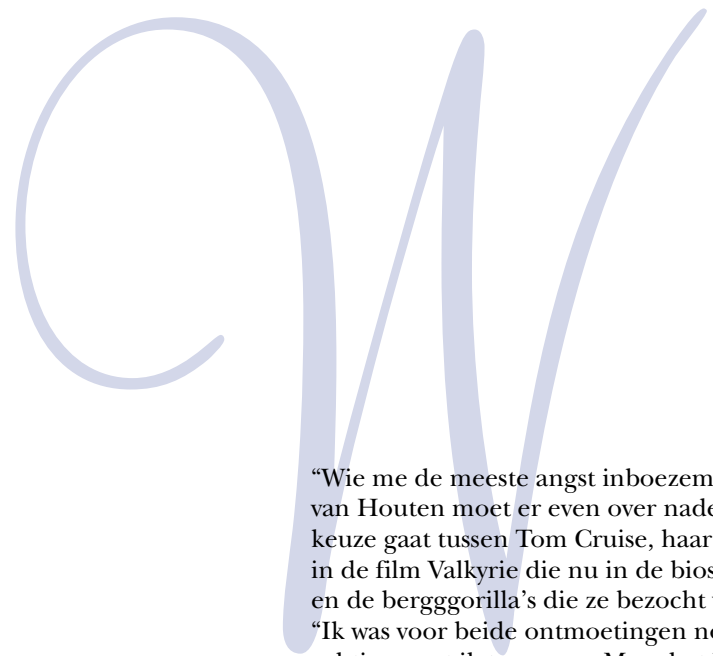

Actrice Carice van Houten is sinds kort ambassadeur van het *Wereld Natuur Fonds (WNF)*. Ze is net terug van een reis naar Rwanda, waar ze een project met berggorilla's bezocht; hetzelfde project dat wij steunen met de opbrengsten van onze puzzels. Aan *Margriet* vertelt ze waarom ze zo betrokken is bij dit project.

Carice van Houten,
bevlogen ambassadeur

‘Als we niet uitkijk en, komen
dieren als de berggorilla straks
alleen nog op plaatjes voor’

“Wie me de meeste angst inboezemde?” Carice van Houten moet er even over nadenken. De keuze gaat tussen Tom Cruise, haar tegenspeler in de film *Valkyrie* die nu in de bioscoop draait, en de berggorilla’s die ze bezocht voor het *WNF*. “Ik was voor beide ontmoetingen nogal zenuwachtig, moet ik toegeven. Maar het bleek in beide gevallen erg mee te vallen. Het waren bijzondere ervaringen, twee extremen. Maar ik was minder bang voor die gorilla. Die zat daar zomaar te zitten en te zijn.”

Dan had ze inderdaad meer reden om tegen de confrontatie met Cruise op te zien. Met hem moest ze ook nog eens zoenen.

Zo sta je mooi opgemaakt met opgestoken haar en een prachtige jurk aan op de rode loper naast een wereldberoemdheid als Cruise bij de Nederlandse première van *Valkyrie*, zo sta je zonder make-up in een weinig flatteuze regenjas in de modder door je bril naar een berggorilla te staren. Carice van Houten maakte het mee. Na een periode waarin ze van de ene opname naar de andere holde, zag ze tijd om actief te worden

‘Ik vond het eng. Rwanda. Ik hield mijn hart vast, maar vond ook: ik moet dit doen’

voor het *WNF*. Een wereld van verschil, dat wel. Maar o zo belangrijk voor haar, zegt Carice. “Het was mijn redding. Even weg uit de glamour, even terug naar waar het ook, en vooral, om gaat. Al heel lang leefde bij mij het gevoel: ik raak te ver van de waarheid af en kom in een soort van nepwereld terecht. En dat wil ik niet. Het *WNF* kwam op mijn pad en ik dacht: volgens mij moet dit zijn wat ik zocht. Ik heb geen zeeën van tijd, maar was toevallig een weekje vrij en ben meteen voor

hen op reis gegaan. Het is elke seconde waard geweest.”

Ze moest wennen aan de titel, zegt ze. “Ambassadeur, dat klinkt héél chic. Alsof je in een driedelig pak ergens handen moet gaan schudden. Maar ambassadeur is in mijn geval een heel chic woord voor ‘aanspreekpunt’ en ‘gezicht’ van deze organisatie.”

De natuur zit in haar systeem. Ze groeide op in het bos Amelisweerd bij Utrecht. “Die plek was mijn leven. Ik was er altijd en kende elke gras-priet. Mijn stiefvader had eens op mijn verjaardag een speurtocht door het bos georganiseerd. We werden ergens middenin gedropt. Ik vond het helemaal niet leuk, want ik wist precies hoe ik naar huis moest lopen. Zó thuis voelde ik me daar. Ik had een beetje een haat-liefdeverhouding met het bos. gingen we er op zondag wéér in wandelen. Dacht ik: ja, dat ken ik nu wel. Maar het daar wonen heeft me gemaakt wie ik ben. Als er meer rust om je heen is, heeft je geest meer ruimte om de fantasie te ontwikkelen. Ik heb er fijne herinneringen aan.”

Begin januari bezocht ze in haar nieuwe rol Rwanda. Daar, in het grensgebied met Congo en Oeganda, leven nog zo’n 750 berggorilla’s. De berggorilla is één van de meest bedreigde diersoorten op aarde. Hun leefomgeving wordt steeds kleiner omdat het toch al dichtbevolkte gebied de laatste decennia wordt overspoeld door vluchtelingen als gevolg van de vele gewapende conflicten in de regio. Ze vernietigen het woud omdat ze hout nodig hebben om op te koken en zoeken er naar water. Ook zijn er stropers actief. Het is nu een beschermd gebied. Het *WNF* doet niet alleen aan natuurbescherming, maar ook aan armoedebestrijding. En dat is wat Carice zo aantrekt aan de organisatie. “Wat natuurlijk niet betekent dat andere niet bijzonder zijn,” zegt ze. “Maar het *WNF* betreft iedereen in het proces – de overheid, de mensen ter plekke – en probeert een balans te zoeken. Het krijgt zo een duurzaam effect. Om te voorkomen dat de mensen het bos in gaan om hout te kappen, zorgt het *WNF* ervoor dat er nieuwe bomen worden geplant buiten het leefgebied van de dieren. En ze verstrekken nu in Congo, waar veel vluchtelingen net buiten het park leven, oventjes aan de mensen, zodat ze veel minder hout nodig hebben. Het is ook voor de vrouwen veiliger. Het gebeurde nogal eens dat ze werden verkracht als ze hout aan het sprokkelen waren. Het geld dat met het toerisme wordt verdiend, gaat daarnaast terug naar bewoners. Zo worden er waterputten geslagen zodat de kinderen niet uren met jerrycans hoeven te lopen naar waterbronnen die vaak kilometers verderop lig-

gen, maar gewoon naar school kunnen. Vroeger hadden ze daar geen tijd voor. Het is voor iedereen beter.”

Om daarheen te gaan, moest ze overigens heel wat in zichzelf overwinnen. “Ik vond het eng. Afrika, Rwanda. Vijftien jaar geleden vond daar nog een vreselijke volkerenmoord plaats. Daarnaast ben ik geen held; ik ben niet het type dat met een rugzak door Nepal trekt. Ik ben altijd bang dat ik ziek word. Malaria, ander eten. Ik hield mijn hart vast, maar vond ook: ik moet dit doen. Ik weet zeker dat het me wat gaat opleveren, gewoon even over die stomme angst heen stappen.”

Haar vriend, de Duitse acteur Sebastiaan Koch, die ze leerde kennen tijdens de opnames van de film *Zwartboek*, wist haar gerust te stellen. “Sebastiaan is gek op Afrika. Hij zei: ‘Hoe banger je wordt, hoe meer je verkrampt raakt en hoe minder je eet. Dan trek je al die ellende juist aan.’ Ik heb daarom geprobeerd het zo veel mogelijk los te laten en het maar op me af laten komen. Daardoor stond ik erg open voor dingen en kwam het tien keer harder binnen, lijkt wel. Het was een behoorlijke cultuurschok voor me. Ik was al eens in Noord-Afrika geweest, maar dit was heel

De berggorilla

De nog ruim 750 berggorilla’s komen voor op het Virunga-massief, een hoog gelegen bebost gebied dat zich uitstrekt over Rwanda, Oeganda en Congo. Er omheen liggen dicht bevolkte regio’s waar een grote behoefte is aan voedsel, hout en water; er zijn dus spanningen vanwege verschillende belangen. In de honderd jaar sinds hun ontdekking, is het aantal berggorilla’s door oorlogen, jacht, ziektes en de vernietiging van het oerwoud dramatisch afgenomen. Even werd gevreesd dat ze nog in dezelfde eeuw van hun ontdekking uitgeroeid zouden zijn. De berggorilla is de grootste gorilla-soort van de vijf die we kennen. In tegenstelling tot de andere soorten overleeft deze gorilla echter niet in gevangenschap. Vandaar dat het *WNF* zich inzet voor het behoud van hun leefgebied. En met succes: hun aantal neemt toe, zij het heel langzaam, want ze krijgen weinig jongen. Met uw geld kan het *WNF* de organisatie ter plekken handhaven. Carice: “Je ziet die enorme beesten en denkt: die reddden zich wel. Maar als we niets doen, zijn ze gewoon weg.”

anders. De kleur van de aarde alleen al. Het is een ongelooflijk mooi land, zó groen. Wist ik niet.” Ze ontmoette er alleen maar vriendelijke mensen. “Sommigen waren een beetje op hun hoede, vooral de ouderen. Logisch; die mensen hebben ook zo ongelooflijk veel trauma’s. Maar aan de andere kant waren ze heel hoopvol. Ze kijken niet terug. De houding is: het was verschrikkelijk, maar we moeten door. Een heel mooie instelling. Ze zijn enorm betrokken bij het project met de berggorilla’s. Het was bijzonder mensen te ontmoeten die hun leven geven voor zo’n aap, want er zijn zeker risico’s aan verbonden. Vorig jaar is een aantal parkrangers omgekomen bij een schietincident met stropers. Dan kijk je toch even

‘De puurheid van die beesten, die onschuld... Het raakte me enorm’

anders tegen hun werk aan. Zeker als zo’n ranger je en passant vertelt dat hij zijn broer en vader bij de genocide van 1994 heeft verloren.”

Het hoogtepunt van de Rwanda-reis van Carice was natuurlijk het bezoek aan het gebied waar de berggorilla’s leven. Het was een tocht die ze niet snel zal vergeten. Twee uur ging het bergop naar de rand van het oerwoud. “We waren met een grote groep,” vertelt ze. “Ik ging heel positief voorop met een grote stok. Op een gegeven

moment werd het toch wat pittig. We kwamen bij het bos aan en onze begeleiders gingen ons uitleggen wat we beter wel en beter niet konden doen. Bleek dat we het simpelste gedeelte van de reis achter de rug hadden. Moesten we nóg twee uur! Mannen met kapmessen gingen voor ons uit om een weg te banen. Dat was me een trip! Alleen maar klimmen. Het regende, je stok blijft continu in de modder steken, je krijgt een liaan tegen je gezicht, dan weer een tak, je struikelt over een boomstronk en houdt je net op tijd vast. Je hebt geen idee waar je je voeten neerzet. Het is glad, groen, nat. Maar ik heb geen krimp gegeven. Ik dacht: ik ga door.”

Op haar tandvlees bereikte ze de plek waar de berggorilla’s moesten zitten. “We moesten onze tassen en het eten afgeven, dat ruiken ze. Een team ging vooruit en maakte geluiden om die beesten te lokken. Van die onderdanige geluiden...” Ze doet een poging het na te bootsen. Het oproepen van tranen voor de scènes van *Valkyrie* ging haar waarschijnlijk beter af. “En opeens...,” gaat ze verder, “...zat-ie daar! Het raakte me enorm. Maar ja: ik was uitgeput, dan ben je natuurlijk wat sneller geëmotioneerd. Toch. Die puurheid van die beesten, die onschuld. Het deed me denken aan de kinderen die ik in Rwanda zag, die hadden dat ook. Ook daardoor was ik ontroerd. Het is moeilijk te beschrijven. Wat ook in muziek mooi kan zijn...” Die berggorilla’s trokken zich niet veel van hen aan. “Ze zijn gewend aan mensen. Maar er wor-

den niet té veel mensen in het park toegelaten; daarom zijn de prijzen voor de excursies relatief hoog. En je mag maar een uur bij ze blijven, daar zijn de rangers heel strikt op. ‘Nog 21 minuten, dan gaan we terug.’ Ze letten er ook goed op dat er geen afval wordt achtergelaten. Het is heel respectvol. Die jongens zijn écht met hun hart bezig.”

Terug in haar hotel had Carice het gevoel dat ze iets héél bijzonders had meegemaakt. “Ik dacht: wat ben ik toch een mazzelaar. Maar ook: hoe moet ik de mensen in godsnaam uitleggen wat ik heb gezien? Ik was zó onder de indruk van die puurheid en de schoonheid van de natuur. Dat mag niet verloren gaan! Maar ook de mensen in Afrika raakten me. Er is daar niks. En toch zijn ze hoopvol en met toekomst bezig. Ze snappen dat alles met elkaar te maken heeft. Zo lang de gorilla’s er zijn, verdienen zij aan het toerisme. Voor Rwanda is de berggorilla een belangrijke inkomstenbron. Overal zie je ze op afgebeeld; het is een nationaal symbool. De bevolking is afhankelijk van de berggorilla en andersom.” De reis heeft haar enorm geïnspireerd, zegt ze. “Ik had meteen zin om weer iets voor het WNF te doen. Ik hoop de Nederlanders zo ver te krijgen dat ze verder gaan kijken dan hun neus lang is. Want als we niet uitkijken, komen dieren als de berggorilla straks alleen nog op plaatjes voor.”

interview: bram de graaf. fotografie: chantal jonkergouw, wnf

Carice in de film

Carice (32) speelde in tal van Nederlandse films, zoals *Minoes*, *De Passievrucht*, *Alles Is Liefde* en *Zwartboek*. Ze won al drie keer het *Gouden Kalf* als ‘beste actrice’. Sinds het succes van *Zwartboek* is ze ook over de grens aan het doorbreken. Werd ze nog uit een film met Leonardo DiCaprio geknipt (*Body of Lies*); naast Tom Cruise is ze nu wél te aanschouwen in *Valkyrie*. Deze film gaat over Claus von Stauffenberg, een hoge Duitse officier die in 1944 een complot leidde tegen Adolf Hitler. Carice speelt in dit waargebeurde verhaal zijn echtgenote Nina von Staufenberg. Dit jaar zal ze ook in andere buitenlandse producties te zien zijn.

